

نمایش توانمندی هنرمندان دارای معلولیت

در چهارمین جشنواره بین‌المللی «همام»

باورِ بودن ...

گزارش

مرجان قندی

گروه گزارش

دور تا دور حیاتِ گالری مؤسسه فرهنگی، هنری صبا، میزهایی برای نمایش آثار هنری چیده شده

است. در میان جمعیت بازدیدکنندگان، مادری به همراه دختر نوجوانش مقابل یکی از میزها ایستاده‌اند و با دقت به دست‌ان هنرمندان نابینایی نگاه می‌کنند که با مهارت و ظرافت، مشغول دوختن کیف‌های چرمی هستند. هر نخ که از سوزن عبور می‌کند، انگار قصه‌ای از اراده را برایشان روایت می‌کند. مادر آهسته به دخترش می‌گوید: «این هنر، فقط با چشم دیده

نمی‌شه... با دل باید لمسش کرد.» دخترش هنوز مات دستان دختران است؛ انگار برای اولین بار معنای واقعی توانستن را درک کرده است. چهارمین جشنواره بین‌المللی «همام» با نمایش توانمندی‌های هنرمندان توان‌یاب و جانباز، در رشته‌های هنرهای تجسمی، صنایع دستی، هنرهای سنتی و موسیقی در حال برگزاری است.

نسبت به توانایی‌های نابینایان تغییر کند. او از تجربه‌ای یاد می‌کند که خانمی با تعجب از او پرسیده بود، چطور نخ را از سوزن رد می‌کند و پاسخ داده بود: «با لمس، با حس، با باور.» این هنرمند نابینا با نگاهی امیدوارانه به آینده می‌گوید: «نمی‌شود آینده را پیش‌بینی کرد، اما می‌شود برایش تلاش کرد. آینده هدیه است و من می‌خواهم با امید و هنرم، به آن برسیم.»

یادآوری امید

محدثه محمدی، مربی پرتلاش مجموعه‌ای مستقل در کاشان است که همراه غزل و چند نفر دیگر از هنرمندان نابینا در جشنواره «همام» حضور یافته است. این مجموعه که با حمایت خیرین اداره می‌شود، زیر نظر دکتر نیکخواه، مدیرعامل نابینای آن، فعالیت می‌کند. تمرکز اصلی این مرکز بر آموزش تخصصی در حوزه‌های چرم‌دوزی، سفالگری و سرامیک به افراد نابیناست. در کارگاه‌های این مجموعه، هنرجویان با بهره‌گیری از حس لامسه و قوه تخیل، آثار هنری خلق می‌کنند. محمدی معتقد است تخیل افراد نابینا بسیار قدرتمندتر از آن چیزی است که بسیاری تصور می‌کنند. آموزش‌های ارائه شده به آنها فقط جنبه درمانی و توانبخشی ندارد، بلکه زمینه‌ساز درآمدزایی و استقلال مالی برای آنهاست. این مجموعه همچنین حقوق و بیمه برای هنرجویان خود فراهم کرده است. محمدی با تأکید بر کیفیت آثار هنرجویان نابینا، بر این باور است که تولیدات آنان کاملاً قابل رقابت با آثار هنرمندان بیناست. او می‌گوید: «معتقدیم نابینا و بینا باید کنار هم باشند، نه اینکه یکی حذف شود تا کار دیگری دیده شود.»

او وجود حمایت‌های گسترده مردمی، محمدی از کم‌توجهی مسئولان دولتی گلایه دارد و خواستار حمایت بیشتر برای افزایش اثرگذاری مجموعه در جامعه است. او می‌گوید: «نباید از دور توانایی‌های

هنری مبالغه‌بایی می‌پردازند، اما آثار هنری ما در نمایشگاه‌ها را حتی با وجود گذاشتن تخفیف‌های بالا و قیمت‌های مناسب خریداری نمی‌کنند. رحمانی از نبود حمایت‌های جدی و ضعف بازار کار در حوزه معرق چوب گلایه می‌کند و امیدوار است مسئولان توجه بیشتری به هنرمندان مستقل و دارای معلولیت داشته باشند.

زهره حمیدی‌منش ۳۴ ساله هنرمند دیگری است که با وجود معلولیت جسمی-حرکتی، سال‌هاست با تار و پود نخ، تابلوفرش‌هایی از گل، چهره و منظره می‌بافد. او هنر تابلوفرش را در فضایی دور از تصور بسیاری آموخته؛ در آسایشگاه، جایی که اولین گره‌های هنرش را زد و به آرامی مسیرش را پیدا کرد. زهره در چهارمین جشنواره «همام» با امید و اشتیاق شرکت کرده و معتقد است چنین رویدادهایی می‌توانند نقش مهمی در دیده شدن و حمایت از هنرمندان دارای معلولیت داشته باشند. او می‌گوید: «هرچه حمایت‌ها بیشتر باشد، ما هم انگیزه بیشتری برای ادامه داریم.» او از خانواده‌اش و خانم کاریز، یکی از همکارانش، قدردانی می‌کند و می‌گوید: «آنها در لحظات سخت بهترین مشوق برای ادامه مسیر بودند. آرزو دارم تا وقتی زنده‌ام، بتوانم این هنر را ادامه بدهم. هنوز فرصت زیادی برای انجام کارهای خاص دارم که لدم روشن است آنها را هم انجام می‌دهم.»

هنر، زبان بین‌المللی

در سالن بعدی، لیلا عباسی، مدیر مرکز حرفه‌آموزی معلولان در شهرستان ملایر کنار هنرمند ناشنوائی که تابلوهای آینه‌کاری‌اش مورد توجه بازدیدکنندگان قرار گرفته ایستاده و از تأثیرات توانمندسازی در درمان این افراد در جامعه می‌گوید: «مرکز ما در شهرستان ملایر استان همدان زیر نظر سازمان بهزیستی فعالیت می‌کند. ما در این مرکز تمرکز خود را بر آموزش و توانبخشی این افراد قرار داده‌ایم و با بهره‌گیری از روش‌های کاربردی هدفمند، به بهبود وضعیت روحی، روانی و حرکتی آنها کمک می‌کنیم.» عباسی توضیح می‌دهد: «در مرکز ما پس از ارزیابی‌های اولیه، حرفه‌ها و هنرهایی متناسب

با توانایی‌های هر فرد آموزش داده می‌شود. خدمات توانبخشی، هنردرمانی، نمایش درمانی و فعالیت‌های تفریحی نیز بخشی از برنامه‌های روزانه این مرکز هستند. یکی از نمونه‌های موفق این فعالیت‌ها آثار سمیرا عباسی، هنرمند ناشنوائی است که فقط پس از چهار ماه آموزش، توانست در هنرآینه‌کاری به سطح قابل‌توجهی برسد و بتواند آثارش را در نمایشگاه به نمایش بگذارد که با استقبال بازدیدکنندگان هم روبه‌رو شده است.»

عباسی با تأکید بر اینکه هنر، زبان بین‌المللی است، می‌گوید: «افراد ناشنوا می‌توانند از طریق هنر با دیگران ارتباط برقرار کنند. هنر فقط راهی برای تخلیه هیجانات و افکار نیست، بلکه عملی آرامش‌بخش و پلی برای بهبود وضعیت روانی افراد کم‌توان است.»

معرفی سوزن‌دوزی بلوچی به جهان

فاطمه ساعدی، هنرمند بلوچ با بیش از سی سال تجربه در هنر سوزن‌دوزی، از روستایی در شهرستان سراوان به این جشنواره آمده است؛ جایی که به گفته خودش هنر نه در کلاس‌های رسمی، بلکه در دامن مادران و در بستر زندگی روزمره آموخته می‌شود. او سوزن‌دوزی بلوچ را میراثی زنده و ریشه‌دار می‌داند که پیشینه‌ای چند هزار ساله در تمدن بلوچستان دارد. به گفته ساعدی، او در منطقه‌ای محروم بزرگ شده؛ روستای محل زندگی او حتی مدرسه هم نداشته و برای تحصیل ناچار بوده به روستاهای اطراف

برود. این هنرمند با معلولیت جسمی-حرکتی، مسیر یادگیری را با تلاش فردی طی کرده و امروز به‌عنوان دانشجوی دکتری پژوهش هنر در مسیر معرفی جهانی این هنر قدم برمی‌دارد. او که از برگزیدگان دوره‌های پیشین جشنواره «همام» بوده، امسال با نگاهی انتقادی از افت کیفیت اجرایی چهارمین دوره یاد می‌کند. به گفته او، نامناسب بودن مسیرهای ورودی سالن‌های صنایع دستی، بویژه برای افراد دارای معلولیت، از چالش‌های جدی این دوره بوده است. ساعدی هدف اصلی خود را از حضور در جشنواره نه رقابت، بلکه ترویج سوزن‌دوزی بلوچی و ایجاد ارتباط با دیگر هنرمندان عنوان می‌کند

عکس: ایکنا

این متخصص قلب کودکان درباره اینکه همه آدم‌ها می‌توانند در حالت عادی دچار آرترمی قلبی شوند اما درصد کمی از افراد سالم بیماری آرترمی می‌گیرند، می‌گوید: «کسانی که لانگ QT هستند و این مشکل را در نوار قلبشان دارند، معمولاً در شرایط خاص و استرس‌زا، مستعد آرترمی می‌شوند که برخی از این آرترمی‌ها ممکن است در جا منجر به ایست قلبی شود. البته لانگ QT‌ها چند مدل هستند، بعضی از آنها ممکن است علامت ظاهری نداشته باشند و برخی دیگر نه. در ورزشکاران هم ممکن است این اتفاق بیفتد.»

او با اشاره به ایست قلبی در میان ورزشکاران می‌گوید: «حتماً ورزشکارانی را دیده‌اید که ناگهان وسط زمین می‌افتند و از حال می‌روند. معمولاً توصیه می‌شود به این افراد شوک داده شود اما چون علامت ظاهری شوک در همان لحظه وجود ندارد، منجر به فوت شخص خواهد شد.»

مجنون درباره تأثیر التهاب عضله قلب بر ایست قلبی کودکان که این هم علائمی ندارد، می‌گوید: «بیماری‌های اکتسیای میوکاردیت (التهاب عضله‌ای) است. در این مورد ظاهر بیماری شبیه به سرماخوردگی است، اما این درگیری ویروسی قلب را دچار نارسانی می‌کند و ممکن است عروق قلب را درگیر کرده و منجر به ایست قلبی شود.»

رئیس بخش قلب مرکز طب کودکان با بیان اینکه ایست قلبی می‌تواند بدون هیچ علائمی رخ بدهد، می‌گوید: «ایست قلبی عموماً علائمی ندارد. بیمار بزرگسالی داشتیم که کاردیومیوپاتی نوع حاد داشت و عضله قلبش خیلی ضعیف و کلفت شده بود. او بدنساز حرفه‌ای بود و خیلی شده بود، همین شرایط منجر شد تا او مستعد ایست قلبی شود. خیلی از ورزشکاران فکر می‌کنند چون خیلی خوب می‌دوند و ورزش می‌کنند، هیچ مشکلی ندارند، اما عضله قلب آنها ضعیف شده و نهایتاً منجر به ایست قلبی می‌شود، این موضوع حتی ممکن است در سنین نوجوانی هم رخ بدهد.»

موضوع در نوجوانی بیشتر است. مثلاً ممکن است یک فرد در دوره نوجوانی و جوانی وسط زمین بازی ناگهان دچار ایست قلبی شود. اما ایست قلبی در کودکان دلایل مختلفی دارد، به عنوان مثال ممکن است کودک مشکلات زمینه‌ای داشته باشد ولی وضعیت او ریشه‌یابی و یا بررسی نشده باشد.»

او با اشاره به مشکلات مادرزادی قلبی که نشانه‌ای ندارند، می‌گوید: «ممکن است کودکی مشکلات مادرزادی داشته باشد ولی والدین او از آن اطلاعی نداشته باشند، همین موضوع یک عامل مهم برای ایست قلبی در کودکان است. اما بعضی از مشکلات از یک سنی به بعد بروز پیدا می‌کنند، مثل بیماری‌های کاردیومیوپاتی یا تبیلی عضله قلب. بیماری تبیلی عضله قلب اشکال و انواع مختلفی دارد، در این نوع بیماری کودک کاملاً سالم است، هیچ علائمی از بیماری قلبی ندارد، اما رفته رفته علائم بیماری خودش را نشان می‌دهد.»

مجنون درباره تأثیر التهاب عضله قلب بر ایست قلبی کودکان که این هم علائمی ندارد، می‌گوید: «علت دیگر ایست قلبی در کودکان، بیماری‌های اکتسیای میوکاردیت (التهاب عضله‌ای) است. در این مورد ظاهر بیماری شبیه به سرماخوردگی است، اما این درگیری ویروسی قلب را دچار نارسانی می‌کند و ممکن است عروق قلب را درگیر کرده و منجر به ایست قلبی شود.»

رئیس بخش قلب مرکز طبی کودکان با اشاره به دلایل دیگر ایست قلبی در کودکان توضیح می‌دهد: «علت دیگر در زمینه ایست قلبی دانش‌آموزان، کودکان و نوجوانان یک نوع بیماری زمینه‌ای مانند «تغییرات نواری خاص» است که معمولاً ما در اطفال به آن توجه می‌کنیم. تغییرات نواری خاص به این شکل است که یک قسمتی از نوار قلب آنها طولانی‌تر از حد معمول است که اصلاً به آن لانگ QT گفته می‌شود. این گونه به آن نسبت به سایر کودکان به آرترمی قلبی مستعد تر هستند.»

به دلیل دودین دور حیات در یک مدرسه از روستای سهرین زنجان جان خود را از دست داد. عموی این دانش‌آموز در گفت‌وگو با رسانه‌ها گفته بود او اضافه وزن داشته و معلم یا مربی مدرسه از او خواسته دور حیات مدرسه بدود که منجر به از حال رفتن و در نهایت مرگ او شد. حادثه بعدی در روز دوشنبه ۲۱ مهرماه ۱۴۰۴ رخ داد. یک دانش‌آموز چهارم دبستانی از منطقه تبادکان شهید به نام زهرا گلگمانی، قبل از زنگ تفریح دچار ایست قلبی شد. او را بلافاصله به بیمارستان منتقل کردند اما تلاش پزشکان برای نجات او بی‌نتیجه ماند.

پرنیا رضایی ۹ساله از مدرسه شهید نادری استان ایلام هم به دلیل ایست قلبی جانش را از دست داد. طبق گفته روابط عمومی آموزش و پرورش استان ایلام، این دانش‌آموز در زنگ تفریح در حیات مدرسه ناگهان از حال می‌رود. مسئولان مدرسه او را به بیمارستان می‌رسانند و اورژانس نیز عملیات احیا را روی دانش‌آموز انجام می‌دهد، ولی احیا جواب نمی‌دهد. طبق گفته مسعود احمدیان، این دانش‌آموز هیچ بیماری زمینه‌ای نداشته و هیچ استرس و شوکی هم به او وارد نشده بود، اما دلیل مرگ او ایست قلبی اعلام شد.

البته ایست قلبی دانش‌آموزان مربوط به سال تحصیلی جدید نیست، مهرماه سال گذشته نیز امیر نیک‌گفتار دانش‌آموز یازدهمی اهل میوندشت به علت ایست قلبی و مشکل حاد تنفسی در مدرسه جانش را از دست داد. یک دانش‌آموز دختر کلاس هفتمی نیز در یکی از مدارس استان گیلان زمانی که صرف میوه ایستاد، ناگهان از حال رفت و فوت کرد. از آن زمان تا کنون علت اصلی مرگ این دانش‌آموزان، سوی قلی ایست قلبی در کودکان شایع نیست به سنین کودکی رسیده به «ایران» می‌گوید: «ایست قلبی خیلی در کودکان شایع نیست اما احتمال آن هم وجود دارد، به طور کلی این

یکی از دلایل ایست قلبی کودکان، بیماری‌های اکتسابی است. در این مورد ظاهر بیماری شبیه به سرماخوردگی است، اما این درگیری ویروسی قلب را دچار نارسانی می‌کند و ممکن است عروق قلب را درگیر کرده و منجر به ایست قلبی شود

طبق گفته والدین، مسئولان مدرسه و اورژانس در چند روز اخیر خبرهایی درباره فوت چند دانش‌آموز به دلیل ایست قلبی، سر و صدای زیادی به راه انداخته است. با شروع سال تحصیلی جدید، یعنی چند روز که از مهر ماه گذشت تا امروز خبر فوت چند دانش‌آموز منتشر شده که

ایست قلبی اصلاً به دانش‌آموز نمی‌آید، اما در چند روز اخیر خبرهایی درباره فوت چند دانش‌آموز به دلیل ایست قلبی، سر و صدای زیادی به راه انداخته است. با شروع سال تحصیلی جدید، یعنی چند روز که از مهر ماه گذشت تا امروز خبر فوت چند دانش‌آموز منتشر شده که

گزارش

غزل رضایی‌ثانی

گروه اجتماعی